

INTRODUCCIÓ A L'ESTUDI SOBRE ELS LEPIDÒPTERS DIÛRNS DEL MASSÍS DE GARRAF

PERE MESTRE I RAVENTÓS

Barcelona

*Es fa menció de les papallones diÛrnes observades
al massís de Garraf. Es citen 72 espècies i de cadascuna
d'elles es dóna el nom científic, la seva densitat
i època de vol.*

*No es pretén que sigui un cens exhaustiu de la contrada.
En un treball meticulós segurament s'augmentaria
el nombre d'espècies.*

Sempre he sentit gran interès per les coses de la naturalesa i, en les llargues caminades per observar els ocells, no em passava mai desapercebuda una forta atracció per les papallones, nom dels lepidòpters en el llenguatge vulgar i corrent.

Fa pocs anys vaig proposar-me aprendre i classificar les papallones que poblen la nostra comarca i el fet d'haver dedicat, en aquests últims temps, una atenció a les coses de la natura del massís de Garraf fa que les notes del fitxer referents a espècies i cites de vol dels lepidòpters diürns d'aquesta zona siguin prou abundants per avançar les dades obtingudes, amb el fi de voler despertar l'interès del gran públic i, per què no, també d'algun estudiós, que vulgui completar aquestes observacions d'un afeccionat, que no pretén fer un cens exhaustiu de les papallones diürnes de la contrada estudiada. Ben segur que el nombre d'espècies, en un treball meticulós, serà augmentat i que les èpoques de vol podran ser més amples de les que direm a continuació per a cada papallona. Cal esmerçar-hi molt més temps del dedicat fins avui i controlar nous indrets d'arreu de la comarca per arribar a un treball definitiu.

En la llista sistemàtica que seguirà a continuació sols es dona el nom científic de cada papallona. Molt poques tenen nom vulgar o popular a la contrada estudiada; correntment direm: «he vist una papallona molt bonica, així o aixà», però no sabrem donar-li nom. He considerat en aquest cas més convenient emprar el nom en llatí que s'utilitza per a la nomenclatura de cada una d'elles. Algunes espècies presenten diversos noms com a sinònims; nosaltres adoptem la nomenclatura seguida en la «Guía de Campo de las Mariposas de España y de Europa», de L.G. Higgins i N.D. Riley, de Edicions Omega S.A., de Barcelona. La bibliografia sobre lepidòpters és molt extensa, però un bon llibre de classificació com l'esmentat és més que suficient per a un principiant.

No fem esment del disseny o coloració de cada papallona controlada, creiem que és suficient el següent procediment que

passem a descriure. Si quan anem pel camp i descobrim una papallona busquem el seu disseny en les làmines de la Guia de Camp a la qual hem fet menció, allà trobarem el nom científic i la descripció de cada espècie, època de vol, hàbitat, etc. Pel que fa a les papallones del Garraf, coneixent el nom científic que donem, a l'índex de la Guia podrem trobar la pàgina de la làmina on està representada, així com el lloc on es descriu l'espècie original, i en molts casos les subespècies més freqüents; així, hom es pot fer una idea de les papallones que es troben localitzades i, amb una mica d'interès, en poc temps, és possible classificar-ne moltes de les que volen a les nostres contrades. Si aquest treball serveix per despertar l'afecció a algú per estudiar millor els nostres lepidòpters, ens sentirem més que satisfets, aquesta era la finalitat.

En la llista sistemàtica, després del nom científic donem sols les dades de vol observades per nosaltres, que poden ser diferents de les que donen els textos, tota vegada que varien segons l'altura i la latitud i també segons la climatologia de cada any.

LLISTA SISTEMÀTICA D'ESPÈCIES

Papilionidae

PAPILIO MACHAON.- Repartida una mica pertot arreu, en particular freqüent als cultius i jardins i els seus entorns, però sempre en poca densitat, des de finals d'abril fins a primers d'octubre, amb més quantitat d'exemplars en vol els mesos de juny, juliol i agost.

IPHICLIDES PODALIRIUS.- Hàbitat i densitat semblant a l'anterior; controlada en vol de finals de març a primers de setembre.

ZERYNTHIA RUMINA.- Molt localitzada, és possible controlar-la en poca quantitat a tot el massís del mes d'abril fins a primers de maig; les últimes molt volades.

Pieridae

APORIA CRATAEGUI.- Si bé pot ser freqüent en algunes zones dels entorns del Penedès, no és segura la seva observació en un lloc del massís de Garraf.

PIERIS BRASSICAE.- En algunes èpoques pot ser freqüent en zones de cultiu des d'últims de març fins a l'octubre.

PIERIS RAPAE.- Una de les papallones més abundants i controlades des d'últims de febrer fins a primers de novembre, amb una forta densitat de vol al juny i juliol.

PONTIA DAPLIDICE.- Espècie força freqüent, en alguns moments i en llocs determinats fins i tot abundant. Les primeres, observades en vol a últims de març i, les últimes, a primers d'octubre, rarament més tard.

ENCLOE AUSONIA.- Espècie rara al Garraf, vista en molt poques ocasions en vol entre mig abril i mig juny.

ANTHOCHARIS CARDAMINIS.- Controlats alguns exemplars en un sol lloc a primers de maig.

ANTHOCHARIS BELIA.- Molt més freqüent que l'anterior, és possible observar algun exemplar des d'últims de març fins tot el juny, gairebé a tot el massís.

COLIAS CROCEA.- Espècie força abundant a tota la zona, de mig abril fins a últims d'octubre. És freqüent la variant de les femelles de color grisós, conegudes per forma **hélice**.

COLIAS AUSTRALIS.- Molt localitzada a la part nord-est del massís on pot ser freqüent principalment al juliol.

GONEPTERYX RHAMNI.- Poc freqüent, vola a la zona nord-est des d'últims de juny fins a primers de setembre.

GONEPTERYX CLEOPATRA.- Molt més abundant que l'anterior, s'observa arreu, des d'últims d'abril fins a primers de novembre, amb més densitat de vol pel juny i juliol.

LEPTIDEA SINAPIS.- Abans dels incendis forestals del massís de Garraf semblava més abundant; ara, tot i ser una espècie corrent, té una densitat més feble. Vola des d'abril fins a mig setembre, i no tots els anys també a l'octubre.

Nymphalidae

CARAXES JASIUS.- Abans era abundant o, almenys, corrent a tot arreu a l'agost i setembre; visitava les figueres per xuclar i llibar el nèctar de les figues madures. Ara és més difícil de controlar i sols és vista volar amb certa densitat en un lloc a l'est del massís.

LIMENITIS REDUCTA.- Sempre vista amb poca densitat, vola pertot, des d'últims d'abril fins a mig setembre.

NYMPHALIS ANTIOPA.- Molt rara, se n'ha vist sols alguna durant l'estiu per la zona est del massís.

VANESA ATALANTA.- No presenta una densitat forta, però es pot controlar arreu, fins i tot algun exemplar a ple hivern. Són més abundants a l'agost, setembre i octubre.

VANESA CARDUI.- Potser més localitzada que l'anterior, presenta en general més densitat quan s'observa, i vola des de primers d'abril fins a primers d'octubre.

POLYGONIA C-ALBUM.- Sols observada dues vegades al massís, una el mes d'octubre i una altra el mes d'abril, si bé en altres llocs de Catalunya pot ser una espècie freqüent.

ARGYNNIS PAPHIA.- Vista volar en un sol lloc el mes de juliol i no tots els anys.

CLOSSIANA DIA.- Controlada amb certa freqüència a la zona nord-est del massís. Vola del maig a l'agost.

MELITAEA PHOEBE OCCITANICA.- Controlada en particular a la zona nord-est del massís, sol volar al juny i juliol.

MELITAEA DIDYMA.- Vola del juny fins a l'agost, una mica pertot, i en alguns llocs és freqüent.

MELICTA DEIGNE.- Molt localitzada amb certa abundància en un lloc a l'est del massís; a la resta, rara. Vola pel juliol, agost i setembre.

EUPHYDRIAS AURINIA BECKERI.- Sembla bastant localitzada, si bé freqüent. Controlada principalment pel juny, i també alguna a finals de maig i primers de juliol.

Satyridae

MELANARGIA GALATHEA LACHESIS.- En general vola pel juny i juliol i és força abundant.

HIPPARCHIA FAGI.- No gaire freqüent, s'observa en vol del juliol fins al setembre.

HIPPARCHIA SEMELE.- En general escassa, una mica més abundant per la part est del massís. Vista en vol des d'últims de juny fins a mig setembre.

HIPPARCHIA STATILINUS.- Vola tard, algunes a últims de juliol, i és més abundant a l'agost i al setembre. Espècie corrent.

PSEUDOTERGUMIA FIDIA.- Vola una mica abans que l'anterior, des del juliol fins a finals de setembre. És molt abundant.

SATYRUS ACTAEA.- En algunes localitats de la zona est del massís, alguns dies de juliol i agost pot ser fins i tot freqüent; no obstant, no pot considerar-se corrent.

BRINTESIA CIRCE.- És rara i sols observada a la zona est del massís, de primers de juliol a mig setembre.

MANIOLA JURTINA.- S'observa arreu, en poca quantitat al juny i més abundantment al juliol i agost, per tornar a minvar fins a mig setembre. Espècie corrent.

PYRONIA TITHONUS.- Vola pel juliol i agost i algunes a primers de setembre. S'observa una mica pertot, però gairebé sempre la seva densitat és escassa.

PYRONIA CECILIA.- Comportament i vol molt semblant a l'espècie anterior.

PYRONIA BATHSEBA.- Alguns anys és força abundant i vola els mesos de juny i juliol.

COENONYMPHA PAMPHILUS.- Vista en vol des de mig abril fins a finals de setembre i, alguna, avançat l'octubre. Espècie corrent.

COENONYMPHA DORUS.- La seva presència pot considerar-se corrent els mesos de juny i juliol, és rara ja a primers d'agost.

PARARGE AEGERIA.- No tots els anys presenta la mateixa densitat. Espècie corrent, comença a volar alguns anys el mes de març, poden ser molt freqüents encara al setembre i observar-se'n alguna dins de l'octubre.

LASIOMMATA MEGUERA.- És la papallona més corrent del massís de Garraf. Excepte pel gener, observada en vol en tots els mesos de l'any, amb més freqüència al juny, juliol i agost.

LASIOMMATA MAERA ADRASTA.- Sempre en poca quantitat, vola durant el juliol, agost i setembre; és més rara al juny i a l'octubre.

LASIOMMATA PETROPOLITANA.- No és gaire segur d'haver trobat aquesta espècie en els roquissers d'algunes zones del massís. Falten noves observacions per confirmar la seva presència.

Lycaenidae

NORDMANNIA ESCULI.- És corrent, si bé no es controla amb densitat elevada. Vola al mes de juny i, algunes, a finals de maig i també a primers de juliol.

CALLOPHYS RUBI.- Vista sempre en poca quantitat, des d'últims de febrer fins a primers de maig.

LYCAENA PHLAEAS.- Observada en poca quantitat, d'últims de març fins a primers de setembre, és a l'agost quan presenta més densitat.

LAMPIDES BOETICUS.- Més aviat escassa, vola a l'agost i algunes al setembre. Es controla un exemplar en vol, que tenim a la mà, el 2-1-85.

SYNTARUCUS PIRITHOUS.- En alguns moments pot ser abundant a l'agost o setembre. També observada dins l'octubre o a últims de juliol.

EVEREST ALCETAS.- Sembla aquesta espècie, vista en una localitat. En tot cas, molt rara, vola a primers de juliol i primers d'agost.

CELASTRINA ARGOLUS.- Presenta un període de vol molt llarg, des de març fins a octubre, i per tot el massís, però mai es vista amb densitat forta.

GLAUCOPSYCHE ALEXIS.- Vola a l'abril i maig fins a primers de juny.

GLAUCOPSYCHE MELANOPS.- No és fàcil de localitzar, però és més freqüent que l'anterior, a l'abril i maig fins a primers de juny.

PHILOTES BATON.- Poc freqüent, vola a l'abril i maig.

PLEBEJUS ARGUS.- Vista en una localitat el mes de maig.

ARICIA CRAMERA.- Escassa, observada en una localitat el mes de juny.

PLEBICULA SCHERI.- Vola principalment al juny; alguns exemplars es poden veure a últims de maig o primers de juliol. No és corrent, però es controla arreu.

PLEBICULA THERSITES.- Vista en una sola localitat del nord-est del massís el mes de juliol.

LYSANDRA CORIDON.- Sembla que algunes de classificades com a *Lysandra hispana* són d'aquesta espècie.

LYSANDRA HISPANA.- Si bé és corrent, tampoc es pot dir que presenta una densitat important de juny a mig setembre.

LYSANDRA BELLARGUS.- Molt més rara que l'anterior, vola de finals de juny a mig agost.

POLYOMMATUS ICARUS.- Observada al maig, vola més abundantment del juny al setembre i fins i tot a l'octubre. És corrent.

Hesperiidae

PYRGUS MALVAE.- És una espècie relativament escassa que vola des d'últims d'abril fins a mig agost.

PYRGUS FRITILLARIUS.- Més abundant que l'anterior i localitzada a la zona oriental del massís de mig juliol fins a finals de setembre.

SPIALIA SERTORIUS.- Controlada a una sola localitat, un exemplar el mes de juny.

CHARCHARODUS ALCEAE.- Espècie molt corrent, es controla no obstant molt repartida al juliol i agost, alguna també al maig i juny.

ERYNNIS TAGES.- Vistes algunes en vol a finals d'abril, maig i juny; són més abundants al juliol i agost i també és possible controlar-les al setembre.

THYMELICUS ACTEON.- Escassa, vola des de mig juny fins a primers d'agost.

THYMELICUS SYLVESTRIS.- Rara i controlada a la zona nord-est del massís, vola a últims de juny, i més al juliol fins a primers d'agost.

HESPERIA COMMA.- Rara, vola durant el mes d'agost.

OCHLODES VENATUS.- En general molt escassa, en alguna localitat es deixa veure més. Normalment vola a l'agost i mig setembre; també vista una vegada a primers de juny.

GEGENES NOSTRODAMUS.- Observada en una localitat el mes de juny.
